

OPDRACHT 1 Oriëntatie op het lesonderwerp

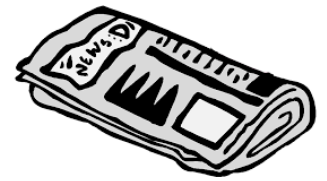
Jullie gaan een speciale Nieuwsbegriples doen over het thema nieuws en nieuwsgebruik.

1. Beantwoord voor jezelf de volgende vragen. Bespreek ze daarna in je groepje:

- *Wat is volgens jou 'nieuws'? of Wanneer is iets 'nieuws'?*
- *Heb je interesse in nieuws? In wat voor nieuws wel en niet?*
- *Hoe informeer jij jezelf over het nieuws; welke nieuwsbronnen gebruik je en wanneer doe je dat?*

>> Noteer jouw persoonlijke nieuwsbronnen in kolom 1 van het schema hieronder. NB Schrijf niet alleen bijv. 'internet', 'de krant' of 'het journaal' maar ook welke site/krant/programma je dan leest/bekijkt/beluistert.

- *Maak of verspreid je zelf ook wel eens nieuws? Hoe dan?*

2. Jullie inventariseren de antwoorden en gebruikte nieuwsbronnen in de klas. Vul daarbij het schema verder in.

Mijn persoonlijke nieuwsbronnen	Nieuwsbronnen Top-5 van de klas	Voor mij onbekende nieuwsbronnen

OPDRACHT 2 Tekst lezen

1. Oriënteer je op de tekst: bekijk titel, kopjes, afbeeldingen en andere opvallende zaken. Noteer **drie vragen** over het thema 'nieuws' die je denkt dat de tekst zal beantwoorden. Welke vragen vind jij (vooral) interessant? Zet daar een pijl → voor.

1

2

3

2. Lees nu de hele tekst. Lees **actief**:

Tekst lezen

- Bedenk al lezende steeds of je snapt wat er staat en of de informatie overeenkomt met wat je al wist. Gebruik de onderstaande tekens tijdens het lezen.

X	Dit klopt niet met wat ik al wist/dacht.
*	Dit is belangrijk!
?	Hier heb ik een vraag bij.

- Let op of je tijdens het lezen het antwoord ziet op één van de genoteerde vragen. Zo ja, schrijf het antwoord dan kort (in steekwoorden) op bij de vraag.

3. Blik na het lezen terug op de vragen die je bij 2.1 had geformuleerd.
  - a) Gaf de tekst inderdaad antwoord op al deze vragen? Op welke vraag/vragen niet?
  - b) Noteer nog een vraag waarop de tekst wél antwoord gaf, met het antwoord erbij. Kies een vraag die je van tevoren niet verwacht had of waarvan het antwoord voor jou verrassende of interessante informatie is.

OPDRACHT 3 Begrippen clusteren

Een goede en leuke manier om te controleren of je een tekst goed begrijpt, is het spelen van een 'clusterspel'. In zo'n spel moet je **groepjes maken van kernbegrippen uit de tekst** en uitleggen wat **het verband** is tussen die begrippen; wat hebben ze met elkaar te maken? Het verband moet uitgelegd worden in de tekst!

clusteren = dingen die bij elkaar horen, samennemen of bij elkaar zetten.
Oftewel: *ordenen op samenhang*.
het cluster = een groepje van dingen die bij elkaar horen.

Zo werkt het:

- Van je docent krijg je een lijst met 30 begrippen die voorkomen in de tekst, of een setje kaartjes met op elk kaartje één begrip. Lees de begrippen door. (Als je kaartjes hebt kun je die allemaal voor jullie op tafel uitspreiden.)
- Om beurten maakt één van jullie een cluster van een paar begrippen die bij elkaar passen. Kies *minstens twee en maximaal vijf* begrippen. Als jullie met kaartjes werken kun je de kaartjes met de gekozen begrippen oppakken en bij elkaar leggen
- Zeg nu: *Deze begrippen horen/passen bij elkaar, want (in de tekst staat dat) ...* Maak de zin af met een korte uitleg waarin je alle gekozen begrippen gebruikt. (Bijvoorbeeld: [...], [...] en [...] zijn allemaal voorbeelden van [...]
of: Door [...] en [...] gebeurde [...].)
- Je groepsgenoten beoordelen of je een goed cluster hebt gevormd.
Ja? >> Noteer het cluster op een apart blad. Daarna is de volgende aan de beurt.
Nee? >> Verander iets aan het cluster: ruil één of twee van de gekozen woorden in voor andere en/of leg het verband opnieuw uit.
- Speel het spel ±10 min. Hoeveel verschillende clusters kunnen jullie maken in je groepje?

OPDRACHT 4 Lastige woorden uit de tekst

In de tekst staan best veel moeilijke woorden. Hieronder zie je 10 woorden en 10 betekenisomschrijvingen. Zoek de goede omschrijving bij elk woord.
Welk woord kun je vormen met de letters achter de omschrijvingen?

de opinie
(in 'opiniebladen', r. 2)

spottend - U

de spreekbuis (in
'spreekbuisfunctie', r. 12)

uitleggen, er betekenis aan geven - S

naleven (r. 15)

iets wat slecht of verkeerd is - L

de misstand (r. 16)

eerlijk, zonder je te verschuilen - A

satirisch (r. 27)

uitleggen - N

het medium (r. 34)

de mening - T

garanderen (r. 53)

onbelangrijk, wat niet ter zake doet - J

met open vizier (r. 51)

zeker stellen, ervoor zorgen dat het ook echt gebeurt - R

duiden (r. 60)

iets wat of iemand die de mening van een ander of van een groep naar buiten brengt - I

irrelevant (r. 83)

zich eraan houden - O

Woord:

.....

OPDRACHT 5 Nephnieuws

In het laatste tekstdeel lees je over twee problemen rond nieuwsvoorziening via internet en sociale media, waaronder de verspreiding van 'nephnieuws'.

Socialemediabedrijven zoeken naar manieren om nephnieuws tegen te gaan. Zo heeft Facebook tegenwoordig een knop waarmee mensen kunnen aangeven dat zij denken dat iets nephnieuws is. Berichten waarbij dat gebeurt, worden doorgestuurd naar 'fact checkers' van NU.nl en van de Universiteit Leiden, waar de opleiding journalistiek de site NieuwsCheckers.nl beheert. Als uit onderzoek van de feitencheckers blijkt dat het bericht niet klopt, wordt het aangemerkt als 'in twijfel getrokken'. Deze berichten kunnen op Facebook nog wel worden gedeeld, maar wanneer een gebruiker dit wil doen krijgt hij of zij een waarschuwing zoals die hiernaast in beeld.

1. Bedenk samen: welke redenen kunnen mensen of organisaties hebben om nephnieuws te verspreiden? **Tip:** in de tekst wordt al één reden genoemd.
2. Hieronder zie je drie nieuwtjes die gecheckt zijn door NieuwsCheckers.nl. Geef aan of je denkt dat het om nephnieuws gaat of niet, en waarom; welk doel zou de verspreider van dit bericht dan kunnen hebben?

1 ACTIE: WIN GRATIS WINKELTIJD BIJ ACTION

Dit bericht is volgens mij wel / geen nephnieuws, want ...

(Mogelijke) Reden bij 'wel nephnieuws':

26 juli

Het moet niet gekker worden. Dacht je dat je na je 40e geen kinderen meer kan krijgen? Deze mevrouw bewijst heel duidelijk het tegendeel.

In het Engelse graafschap Cuttingham is een 98 jarige vrouw bevallen van een gezonde baby. De vrouw had een stille relatie met de 27 jarige kapelaan van het dorp.

Voorafgaand aan de bevalling heeft de 98 jarige haar keuze om zwanger te worden toegelicht. In een interview met haar zegt zij dat ze de consternatie begrijpt, die is ontstaan na het bekend worden van haar zwangerschap.

"Ik aanvaard de consequenties", aldus de 98-jarige. "Maar mijn kinderwens gaat zo diep, dat ik dit er allemaal voor over heb. Niemand weet van tevoren hoe oud hij of zij wordt. Ik hoop dat mijn dochter en ik nog heel lang van elkaar kunnen genieten."

Bron: dagelijks.nu

2 98-JARIGE VROUW KRIJGT KIND

Dit bericht is volgens mij wel / geen nephnieuws, want ...

(Mogelijke) Reden bij 'wel nephnieuws':

3 EEN STUDENT KOST DE OVERHEID JAARLIJKS €7000

Dit bericht is volgens mij wel / geen nepnieuws,
want ...

(Mogelijke) Reden bij 'wel nepnieuws':

De overheid investeert 7000 euro per jaar in elke student

7000 euro, dat is wat de overheid per jaar investeert in iedere student, zelfs na de invoering van het leenstelsel. Dat is althans wat PvdA-lijsttrekker Lodewijk Asscher afgelopen maandag beweerde

4 ASIELZOEKERS MISHANDELEN HOND

Dit bericht is volgens mij wel / geen nepnieuws, want ...

(Mogelijke) Reden bij 'wel nepnieuws':

3. Ga naar de website www.nieuwscheckers.nl en zoek daar elk bericht op. Wat was het oordeel van de factcheckers; was het inderdaad een 'HOAX', of toch niet? Lees ook (een stukje van) de uitleg: hoe zijn de feitencheckers te werk gegaan? En wat was het doel van de verspreider van het bericht?
4. Wat vind je van deze maatregel van Facebook? Heb je nog andere ideeën voor het tegengaan van nepnieuwsverspreiding door social media?

OPDRACHT 6 Gefilterde informatie

Een ander probleem met nieuwsvoorziening via met name sociale media, is het risico dat mensen in verschillende **nieuwsbubbels** terechtkomen.

1. Had je wel eens gehoord van het verschijnsel 'nieuwsbubbel' of 'filterbubbel'? Kun je in eigen woorden uitleggen wat hiermee bedoeld wordt?
2. Lees onderstaand tekstje over een Nederlands experiment rond de filterbubbel.

Ruilen van Facebookaccount

In aanloop naar de verkiezingen van maart 2017 wilde men bij de Volkskrant testen in hoeverre we ook in Nederland te maken hebben met filterbubbels.

De krant vroeg vier Nederlanders met een zeer verschillend wereldbeeld om een week lang (anoniem) te ruilen van Facebook-profiel. Thomas van Elst (31), PVV-stemmer en oprichter van de rechts-nationalistische Facebookpagina *Nederland mijn*

Vaderland, wisselde met PvdA-stemmer Naima Ajouaau (49), die de pagina *Nietmijnislam* opzette. De rechts-conservatieve klimaatscepticus Frank Verhoef (28) ruilde van profiel met feministe en Artikel 1-stemmer Lauren Smits (27). Alle vier vonden ze het een schokkende ervaring.

'Happy activist' Smits zag opeens filmpjes van moedige Israëlische soldaten die bloeddorstige Palestijnen bestrijden. 'Terwijl ik op mijn eigen account altijd zie hoe arme Palestijnen benadeeld worden door datzelfde leger.' Heftiger nog vond zij de confrontatie met Trump-stemmers. 'Je weet in theorie dat die mensen bestaan, maar ik kom ze nooit tegen. In deze bubbel zie ik mensen die Trumps plannen om een muur te bouwen liken. Met hartjes!' Haar 'profielruilpartner' Verhoef ervoer min-of-meer hetzelfde bij háár account: 'Als je deze nieuwsfeed leest lijkt het net alsof we in Saoedi-Arabië wonen, alsof Nederland een verschrikkelijk land is waar vrouwen en homo's aan de lopende band onderdrukt worden. Kijk hier bijvoorbeeld: een bericht dat Valentijnsdag bi- en homofoob is.'

De bubbelruilers waren vooral verbaasd om te merken dat niet alleen posts van vrienden door Facebook werden afgestemd op hun persoonlijke voorkeuren, maar ook nieuws van 'neutrale' media. Ajouaau: 'Zelfs van het AD, dat ik via mijn eigen Facebookpagina ook volg, kreeg ik opeens alleen maar negatieve berichten, alleen maar nieuws in de categorie: iemand heeft iemand doodgereden en reed daarna gewoon door.' Verhoef werd op zijn beurt door AD en Nu.nl ineens bestookt met artikelen over Sylvana Simons. 'Blijkbaar was ik heel naïef om te denken dat ik neutrale media volgde.'

Bij het begin van het experiment hadden de ruilers er best zin in, maar al snel bleek het idee leuker dan de uitvoering. Volgens Smits komt dit door de persoonlijke opzet van Facebook. 'Als ik nu inlog, voelt het alsof ik door de ogen van een ander kijk, naar een wereld die totaal niet de mijne is.'

Bron: www.volkskrant.nl/tech/dit-is-wat-er-gebeurt-als-mensen-ruilen-van-facebookaccount-a4472911/

Naima Ajouaau, Lauren Smits en Thomas van Elst. Foto's: [Marlena Waldthausen](#)

3. Bespreek samen: Denk je dat je zelf (op social media) in een informatiebubbel zit? Waarom wel of niet? Hoe kun je hierachter komen?
4. Hoe kun je ervoor zorgen dat je met verschillend nieuws en verschillende meningen of ideeën in aanraking komt? Bedenk ten minste drie dingen.

Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt gelukkig dat het meevalt met de invloed van social media op filterbubbels. Vooral mensen die van zichzelf al vrij extreme ideeën hebben, zijn er vatbaar voor. Wel gaan de meeste mensen vooral om met mensen die hetzelfde zijn als zij (qua achtergrond, opleiding etc.) en leven zo toch in een soort 'bubbel'.